

Juhlajulkaisu
Leena Kartio
1938 – 30/8 – 2008

Toimituskunta

Pekka Vihervuori

Mika Hemmo

Eva Tammi-Salminen

Tilausosoite

Suomalainen Lakimiesyhdistys

Kasarmikatu 23 A 17

00130 Helsinki

p. (09) 6120 300

f. (09) 604 668

sly@lakimies.org

www.lakimies.org

© 2008 Suomalainen Lakimiesyhdistys ja kirjoittajat

Kannen ja taiton suunnittelu: Heikki Kalliomaa

Leena Kartion valokuva s. VII Eija-Liisa Strandén

Taitto: Lapine Oy

ISSN 0356-7222

ISBN 978-951-855-281-2

Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2008

Sopimuskumppanin riskeistä yrityssaneerauksessa

Lähtökohdat

Saneerausmenettely ei yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993; *SanL*) 15.1 §:n mukaan vaikuta velallisen jo tekemiin sitoumuksiin, ellei jäljempänä kyseisessä laissa toisin säädetä. *SanL*:ssa säädetään ainoastaan ”velkojan” oikeuksia koskevista rajoituksista ja ”velkajärjestelyistä”. Saneerausmenettely vaikuttaa täten vain saneerausvelallisen velkojille annettuihin sitoumuksiin.

Velkojan käsite ja vastaavasti velan, saatavan ja maksun käsitteet ovat kuitenkin tulkinnanvaraisia. Toisinaan niitä käytettäessä pidetään silmällä yleisesti (varallisuus oikeudellisia) velvoitteita. Toisaalta monesti tarkoitetaan ainoastaan raha- ja tavaraa asioita. Suppeimmassa merkityksessä velalla tarkoitetaan yksinomaan rahavelkaa.

SanL:n säännösten sanamuodon perusteella ei voida täydellä varmuudella torjua mitään yllä mainituista merkitysvaihtoehdoista. Lain lukuisten säännösten soveltaminen muuhun kuin rahavelkaan tuottaisi kuitenkin ilmeisiä vaikeuksia. Myös *SanL*:n esityöt viittaavat siihen, että velkojan käsitettä on käytetty suppeimmassa merkityksessä eli silmällä on pidetty ainoastaan rahavelkojaa.¹ Niinpä lakia on perusteltua tulkita niin, että saneerausmenettely ei vaikuta velallisen sopimuskumppanin asemaan, jos saneerausvelallinen on ns. luontoissuoritusvelvollinen osapuoli.² Myös tässä kirjoituksessa pidetään silmällä saneerausmenettelyn vaikutuksia velallisen sopimuskumppanin asemaan ainoastaan siinä tapauksessa, että velallinen on velvollinen rahasuoritukseen sopimuskumppanilleen.³

Jos sopimuskumppani on saamassa rahamääräisen suorituksen saneerausvelalliselta, saneeraus voi vaikuttaa hyvin monin tavoin hänen asemaansa. Heti saneeraushakemuksen tultua viireille voidaan *SanL* 22.1 §:n nojalla määrätä tarpeelliseksi katsotussa laajuudessa väliaikainen

¹ Ks. erit. hallituksen esitys Eduskunnalle yrityksen saneerausta koskevaksi lainsäädännöksi, HE 182/1992 vp s. 88.

² Ks. myös esim. Pauliine Koskelo: *Yrityssaneeraus*, Helsinki: Lakimiesliiton kustannus 1994 s. 123 ja 197.

Ruotsissa vastaavaan tulkintakäsitelmään on esitetty vaihtelevia kannanottoja, ks. esim. Ingrid Arnesdotter: *Om betalningsinställelse och offentligt ackord*, Stockholm: Norstedt 1982 s. 285–288, Torgny Håstad: *Lagstiftnings- och forskningsbehov inom sakrätten* s. 253–254, *Svensk Juristtidning* 1988 s. 224–261, Torgny Håstad, *Sakrätt avseende lös egendom, sjätte, omarbetade upplagan*, Stockholm: Norstedts Juridik AB 2000 s. 103 ja *Förmånsrättskommitténs slutbetänkande*, SOU 2001:80 s. 74 ja 89–90.

³ Saneerausmenettelyn vaikutusten rajoittuminen yksinomaan rahavelkoihin ei ole kaikin osin ongelmatonta. Saneerausmenettely ei tällaisen ratkaisun vuoksi vaikuta esimerkiksi velallisen velvollisuuteen luovuttaa erilaisia arvo-papereita, vaikka tuollainen velvollisuus voi olla asiallisesti hyvin samankaltainen kuin velvollisuus rahamaksuun. Kaikin puolin ongelmatonta erottelukriteeriä ei liene kuitenkaan ylipäänsä löydettävissä.

saneerausvelkoja koskeva 17 §:n mukainen maksu- ja vakuudenasettamiskielto, 19 §:n mukainen perintäkielto ja 21 §:n mukainen ulosmittaus- ja muiden täytäntöönpanotoimien kielto.⁴

Menettelyn alkaessa mainitunlaiset kiellot tulevat yhdessä saneerausvelkoja koskevan turvaamistoimenpiteiden kiellon kanssa automaattisesti voimaan täydessä laajuudessaan. Samalla muun muassa keskeytyy SanL 15.2 §:n mukaan viivästyskoron ja muiden viivästyksen kestosta riippuvien seuraamusten kertyminen saneerausvelalle, saneerausvelan irtisanominen velan enenaikaiseksi maksamiseksi tulee SanL 26 §:n mukaan mahdolliseksi sekä velallisen vuokra-, leasing- ja työsopimusten irtisanominen helpottuu SanL 27.1 §:n ja työsopimuslain (55/2001; TSL) 7:7:n mukaan. Viimein saneerausohjelmassa voidaan sopimuskumppanin saneeraussaattavia leikata siten kuin erityisesti SanL 44–46 §:stä ilmenee.

Tässä kirjoituksessa ei ole luonnollisestikaan mahdollista käsitellä kaikkia vaikutuksia, joita saneerausmenettelyllä saattaa olla sopimuskumppanin asemaan. Pyrkimyksenä on luoda lähinnä yleiskuva yhtäältä siitä, *mikä vaikutus suoritusvelvollisuuden täyttämisellä on velallisen sopimuskumppanin asemaan*. Toisaalta huomiota kiinnitetään *sopimuskumppanin mahdollisuuksiin suojautua saneerauksesta johtuvia riskejä vastaan pidättymällä oman suoritusvelvollisuutensa täyttämisestä ja purkamalla mahdollisesti sopimuksen*.

Sopimuskumppanin asema suoritusvelvollisuuden täyttämisen jälkeen

Saneerausmenettelyn vaiheen merkitys

Suoritusvelvollisuuden täyttämisen vaikutuksia koskeva peruskysymys on se, joutuuko velallisen sopimuskumppani edellä kuvattuun saneerausvelkojan asemaan vastikesaamista periesään vai maksetaanko hänen saamisensa lyhentämättömänä sen erääntyessä. Alkuaan sopimuskumppanin asema tässä suhteessa ratkesi SanL 3.1 §:n 4 kohdan, 32.1 §:n ja 43 §:n mukaan pääsääntöisesti sen perusteella, oliko kyseinen velka syntynyt ennen saneerausmenettelyn alkamista vai tämän ajankohdan jälkeen. Saneeraushakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana syntyneet velat olivat täten saneerausvelkoja siinä kuin ennen hakemuksen vireilletuloa syntyneetkin velat.

Oikeuskirjallisuudessa katsottiin velallisen voivan kuitenkin väliaikaisen kiellon estämättä maksaa kiellon aikana syntyvät ja erääntyvät sopimusperusteiset velkansa, jos sopimuskumppanin suoritusta oli pidettävä SanL 27.2 §:ssä tarkoitetulla tavalla ”velallisen toiminnan kannalta tavanomaisena”⁵ Luvallisena pidettiin vastikkeen maksamista myös sellaisista tavanomaisista suorituksista, jotka kiellon aikana tehtiin ennen sen voimaantuloa solmittujen sopimusten nojalla.

⁴ Väliaikaiskieltoja on määrätty noin joka kolmannen saneeraushakemuksen vireilletulon yhteydessä, ks. hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 23 §:n muuttamisesta, HE 152/2006 vp s. 22.

⁵ Ks. esim. Koskelo 1994 s. 89–90 ja 161–162. – Vrt. HE 152/2006 vp s. 22, jossa on mainittu, että väliaikaisen kiellon määrittämisen ja menettelyn alkamisen välisenä aikana syntyneitä velkoja käsiteltiin saneerauskäytännössä yleisesti saneerausvelkoina. Sikäli kuin kyseinen lausuma koskee myös tavanomaisista suorituksista johtuvia velkoja, se tarkoittaa kuitenkin jäljempänä tarkasteltavia tapauksia, joissa velallinen ei ole väliaikana maksanut kyseisiä velkojaan.

Mainittua tulkintaa perusteltiin sillä, että tavanomaisista suorituksista johtuvat velat oli – ja on edelleen – SanL 27.2 §:n mukaan maksettava vähentämättöminä niiden erääntyessä, jos sopimuskumppani oli täyttänyt suoritusvelvollisuutensa vasta saneerausmenettelyn alettua.⁶ SanL 22.1 §:n nojalla annettua väliaikaiskieltoa ei ollut taas perusteltua tulkita laajemmaksi kuin menettelyn alkamisesta seuraava maksukielto. Velallisen toiminnan kannalta tavanomaisista suorituksista johtuvat maksut voidaan sitä paitsi aina haluttaessa jättää väliaikaisten kieltojen ulkopuolelle, ja useimmiten kieltojen tuollainen tulkinta vastasi varmasti myös asianosaisten tarkoituksia.

Velallisen oikeus ja velvollisuus maksaa hänen toimintansa kannalta tavanomaisista suorituksista johtuvat velat vähentämättöminä niiden erääntyessä lievensi olennaisesti oman suoritusvelvollisuuden täyttämisestä velallisen sopimuskumppanille aiheutuvia riskejä. Sopimuskumppanin riskien väheneminen helpotti puolestaan velallisyrittäjän toimintaa hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana. Toisaalta sopimuskumppanin suojaa kuitenkin heikensi oikeuskäytännössä omaksuttu tulkinta, jonka mukaan tavanomaisistakin suorituksista johtuvat velat olivat saneerausvelkoja, mikäli velallinen ei ollut *de facto* maksanut niitä menettelyn alkamiseen mennessä.⁷

KKO 1997:89. Avoimen yhtiön saneerausmenettely oli alkanut 29.9.1993 kello 9.00. Avoin yhtiö oli näin voimaan tulleesta maksukiellosta huolimatta 1.10.1993 suorittanut saneeraushakemuksen vireilletulon ja menettelyn aloittamisen välisenä aikana toimitetusta polttoaineesta 6 451,76 markkaa. Saneerausmenettely oli päättynyt siihen, että avoin yhtiö oli 2.3.1994 asetettu konkurssiin. Konkurssipesä vaati mainitun summan palauttamista.

Maksun saaja vastusti konkurssipesän vaatimusta muun muassa sillä perusteella, että ennen menettelyn alkamista tehtyyn sopimukseen perustuvien polttoainetoimitusten maksamista oli pidettävä avoimen yhtiön toiminnan kannalta tavanomaisena suorituksena.

Maksu määrättiin palautettavaksi, koska polttoaine oli saneerausmenettelyn alkaessa jo toimitettu avoimelle yhtiölle eikä SanL 27.2 §:n säännös siten soveltunut.⁸

Muun muassa edellä kuvattujen ongelmien ehkäisemiseksi yrityssaneerailainsäädännön tarkistamista valmistellut oikeusministeriön työryhmä ehdotti ns. saneeraussuojaa koskevien säännös-

⁶ Ks. esim. Koskelo 1994 s. 89–90.

⁷ Ks. myös oikeuskirjallisuudesta Koskelo 1994 s. 87, vrt. Tuomas Hupli: Täytäntöönpanointressi yrityssaneerauksessa, Helsinki: Suomalainen Lakimiesyhdistys 2004 s. 202–205.

⁸ Korkein oikeus on sittemmin ratkaisussaan 2004:12 katsonut, että SanL 18.2 §:n 1 kohdassa olevan maksukieltopoikkeuksen tarkoitamiin työsuhdesaataaviin ei voida kohdistaa myöskään velkajärjestelyjä saneerausohjelmassa. Tästä ratkaisusta ei voitane kuitenkaan päätellä korkeimman oikeuden omaksuneen uudenlaista kantaa myös edellä käsitellyyn SanL 27.2 §:n tulkintaa koskevaan ongelmaan. SanL 27.2 § ei nimittäin sanamuotonsa mukaan oikeuttanut tapauksessa KKO 1997:89 kyseessä olleen velan maksamista menettelyn aikana, ja kysymys oli mahdollisuudesta perustaa maksukieltopoikeus eräänlaiseen laajentavaan tulkintaan. Tapauksessa KKO 2004:12 oli taas kysymys siitä, seurasiko lakisääteisestä velvollisuudesta saneerausvelan maksamiseen myös kielto kohdistaa siihen velkajärjestelyjä. Jos korkein oikeus olisi ratkaisussaan 1997:89 katsonut maksukieltopoikkeuksen koskeneen myyjän saamista, myyjän saamisen olisi kaiken todennäköisyyden mukaan katsottu jääneen myös velkajärjestelyjen ulkopuolelle.

ten ottamista lakiin.⁹ SanL 22.1 §:n mukaiset, hakemuksesta asetettavat väliaikaiskiellot olisi määrätty yhdessä, ja tästä olisi alkanut saneerausluokaksi kutsuttu vaihe, jonka kuluessa syntyvät velat olisivat olleet pääsääntöisesti samassa asemassa kuin menettelyn alettua syntyvät velat. Tuollaisten velkojen maksamatta jättämisen perusteella velallista ei olisi voitu kuitenkaan hakea konkurssiin, koska velallisella ei ennen menettelyn alkamista olisi ollut myöskään käytettävissä keinoja maksukykyä parantamiseen esimerkiksi irtisanomalla tarpeettomia sopimuksia.

Oikeusministeriön työryhmän ehdotusten herätettyä jossain määrin kritiikkiä lausuntokierroksen aikana hallituksen esityksessä päädyttiin esittämään sääntöä, joka ilmenee SanL 3.1 §:n 5 kohdasta, 32.1 §:stä ja 43 §:stä. Sääntö on ollut voimassa 1.6.2007 lähtien. Sen mukaan *saneerausluokituksen vireilletulon jälkeen syntyneet saamiset eivät ole saneerausluokituksen asemassa*, vaan ne on maksettava lyhentymättöminä niiden erääntyessä eikä niihin voida kohdistaa velkajärjestelyjä.¹⁰ SanL 24.4 §:n mukaan velallinen voidaan asettaa myös konkurssiin tällaisen saamisen maksamatta jättämisen perusteella.¹¹ Hakemuksen vireilletulolla tarkoitetaan SanL 3.1 §:n 1 kohdan mukaan sitä *päivää*, jona hakemus on tullut vireille. Hakemuksen katsotaan toisin sanoen tulleen vireille sen vuorokauden alkaessa, jona hakemus on toimitettu tuomioistuimeen.¹²

*Hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana syntyneillä saamisilla ei ole kuitenkaan mahdollisessa konkurssissa samanlaista etuoikeutta kuin menettelyn alettua syntyneillä saamisilla.*¹³ Saneerausmenettelyn alkamisen ja lakkaamisen välisenä aikana syntyneet saatavat on SanL 32.2 §:n ja velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain (1578/1992) 3a §:n mukaan maksettava etuoikeudella (a) pantti- ja pidätysoikeuden haltijoiden saamisen sekä (b) saneerausmenettelyn selvittäjän ja valvojan palkkio- ja korvaussuorituksen jälkeen, mikäli velallinen asetetaan konkurssiin ennen saneerausohjelman päättymistä tehdystä hakemuksesta. Sama koskee tapauksia, joissa saneerausmenettely on lakannut ilman saneerausohjelman vahvistamista ja joissa velallinen on asetettu konkurssiin saneerausmenettelyn aikana vireillä olleesta tai kolmen kuukauden kuluessa menettelyn lakkaamisesta tehdystä hakemuksesta. Hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana syntyneillä saatavilla ei tällaista asemaa ole.

Edellä käsitelty lainmuutos – jonka johdosta hakemuksen vireilletulolla on yrityssaneerausluokituksen velallisen sopimuskumppanin kannalta olennaisesti suurempi merkitys kuin esimerkiksi konkurssissa – vähensi merkittävästi sopimuskumppanin riskejä. Saneerausluokituksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välillä syntyneiden saamisten osalta sopimuskumppanin

⁹ Ks. Yrityssaneerausluokituksen koskevan lainsäädännön tarkistaminen, Työryhmämietintö 2006:5 s. 53–56 ja myös HE 152/2006 vp s. 34.

¹⁰ Ks. HE 152/2006 vp s. 35–36, 50 ja 59–61. – Ruotsin yrityssaneerauslain, lag om företagsrekonstruktion (764/1996), 3:3.1:n mukaan yrityssaneerausluokituksen tehtävä pakkoakordi voi vastaavasti koskea vain velkoja, jotka ovat syntyneet ennen menettelyä koskevan hakemuksen jättämistä. Etuoikeutettuja tai kuittausoikeuden omaavia velkoja pakkoakordi ei ylipäänsä koske.

¹¹ Ks. myös HE 152/2006 vp s. 59.

¹² Vireilletulon määrittelyllä yllä mainitulla tavalla pidettiin välttämättömänä siitä syystä, että hakemuksen saamisen kelloaikaa ei voida aina varmistaa yhtä luotettavasti kuin esimerkiksi saneerausmenettelyn alkamisen ajankohtaa, ks. HE 152/2006 vp s. 50.

¹³ Ks. myös HE 152/2006 vp s. 36 ja 60.

riskinä on lähinnä vain velallisen konkurssi. Konkursissa tuollainen sopimuskumppani on ratkaisevasti huonommassa asemassa kuin velkoja, jonka saaminen on menettelyn alkamisen ja lakkaamisen väliseltä ajalta. Koska saneerausmenettely on tavallisesti selvä osoitus velallisen taloudellisista vaikeuksista, viimeksi mainittua eroa ei ole syytä vähätellä.

1.6.2007 voimaan tulleen lainmuutoksen jälkeen on sopimuskumppanin riskejä arvioitaessa tarpeen erotella toisistaan tapaukset, joissa sopimuskumppanin saaminen on syntynyt (a) ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa, (b) saneeraushakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana ja (c) saneerausmenettelyn alkamisen ja lakkaamisen välisenä aikana.

Velan syntyajankohta SanL:n alkuperäisten säännösten valossa

SanL 3.1 §:n 5 kohdan mukaan saneerausvelalla tarkoitetaan – velallisen perustaman eläkesäätiön vastuuvajausta lukuun ottamatta – kaikkia velallisen ”velkoja, jotka ovat syntyneet” ennen hakemuksen vireilletuloa. Velan syntyhetken kriteerejä ei ole tässä säännöksessä valotettu muuta kuin selventävällä maininnalla siitä, että velan perusteen tai määrän ehdollisuus, riittäisyys tai muu epäselvyys on merkityksetöntä.¹⁴

SanL 27.2 §:n sanamuoto viittaa siihen, että *suorituksen täyttämisaikajankohdalla* ei ole ratkaisevaa merkitystä velan syntyajankohtaa ratkaistaessa. Kyseisessä kohdassa on nimittäin todettu velkojan saavan maksun ”17 §:n estämättä”, jos hänen menettelyn alettua tekemänsä suoritus on tavanomainen velallisen harjoittaman toiminnan kannalta.¹⁵ SanL 17 §:ssä säädetään taas nimenomaan *saneerausvelkoja* koskevista maksurajoituksista. Tämä säännös ei voisi ylipäänsä tulla sovellettavaksi SanL 27.2 §:ssä säännellyissä tilanteissa, jos velkojan saaminen jäisi jo suorituksen tekoajankohdan vuoksi saneerausvelkoja koskevan sääntelyn ulkopuolelle.

SanL 32.1 §:n säännöksessä hakemuksen vireilletulon jälkeen syntyneiden saamisten maksamisesta niiden erääntyessä ilmenee taas, että *jatkuvaan sopimussuhteeseen taikka jatkuvaan käyttö- tai hallintasuhteeseen perustuvien vastike- ja muiden juoksevien maksujen* osalta ratkaisevaa on aika, johon maksut kohdistuvat. Näissä tapauksissa sopimuskumppanin saamisen ei siis katsota syntyvän sopimuksen solmimisajankohtana vaan pikemminkin hetkellä, jolloin hän tekee saamisensa perusteena olevan suorituksen saneerausvelalliselle. *Yhdessä SanL 27.2 ja 32.1 §:n säännökset näyttäisivät johtavan siihen, että kertaluonteiseen suoritukseen perustuvien saamisten osalta ratkaiseva merkitys on sopimuksen solmimisajankohdalla ja jatkuvaan sopimussuhteeseen perustuvien saamisten osalta pikemminkin suoritusajankohdalla.*¹⁶

¹⁴ Myöskään lain esitöissä ei ole kiinnitetty mainittavasti huomiota saamisen syntyhetken yleisiin arviointiperusteisiin, ks. HE 182/1992 vp s. 27, 31, 63 ja 83–84.

¹⁵ Ks. myös HE 182/1992 vp s. 80. Kuten edellä on todettu, saneerausvelan status kytkeytyi alkuaan siihen, että velka on syntynyt ennen saneerausmenettelyn aloittamista. Hakemuksen vireilletulolla ei ollut samanlaista merkitystä kuin nykyään.

¹⁶ Ks. toisaalta Koskela 1994 s. 151 av. 55, jossa kestovelkasuhteita koskevan SanL 32.1 §:n säännöksen on mainittu olevan luonteeltaan lähinnä informatiivinen ja katsottu, että samaan tulokseen päädyttäisiin jo saneerausvelan yleisten kriteerien pohjalta. – Esimerkkeinä SanL 32.1 §:ssä tarkoitetuista jatkuvista sopimuksista on lain esitöissä mainittu työsopimukset, toimitilojen vuokrasopimukset sekä sopimukset sähkön, lämmön ja veden toimittamisesta ja tietoliikenneyhteydestä. Ks. HE 182/1992 vp s. 84–85.

Myös oikeuskirjallisuudessa on lakia – ennen 1.6.2007 voimaan tullutta muutosta – tulkittu viimeksi kuvattuun tapaan. Esimerkiksi *Koskelon* mukaan ratkaisevaa saneerausvelkaa koskevien säännösten soveltuvuuden kannalta on velan oikeusperusteen syntyajankohta samaan tapaan kuin konkurssissakin.¹⁷ Asiayhteyden erilaisuuden vuoksi oikeusperusteen syntyhetkeä ei voida kuitenkaan kaikilta osin arvioida täysin yhdenmukaisesti. Jos velan perusteena on velallisen antama tai häntä muuten velvoittava sitoumus, ratkaisevaa on sitoumuksen antamisen ajankohta, vaikka sopimus olisi puolin ja toisin täyttämättä.¹⁸ Kestovelkasuhteissa ratkaisevaa on taas se, mihin aikaan saneerausvelallisen maksuvelvoite kohdistuu.¹⁹ Tämä koskee muun muassa sellaisia jatkuvia sopimussuhteita, joissa saneerausvelallisen on määräajoin maksettava vastiketta saamastaan vastasuorituksesta.

Saneerausvelan käsitettä määrittävät SanL:n alkuperäiset säännökset näyttäisivät täten johtavan siihen, että esimerkiksi kauppasopimuksen saneerausvelallisen kanssa ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa tehneen myyjän kauppahintasaaminen on tavaran toimitusajankohdasta riippumatta saneeraussaamisen asemassa. Lopputuloksen ankaruutta velallisen sopimuskumppanin kannalta lieventävät kuitenkin ratkaisevasti seuraavaksi käsiteltävät säännöt.

Tavanomaisia ja epätavanomaisia suorituksia koskevan sääntelyn merkitys

Jos saneerausvelallisen sopimuskumppani täyttää kertaluonteisen suoritusvelvollisuutensa vasta *saneerausmenettelyn alettua*, häntä suojaavat tehokkaasti SanL 27 §:n 2 ja 3 momentin säännökset. Mikäli suoritusta voidaan pitää velallisen toiminnan kannalta tavanomaisena, velallinen on tuolloin SanL 27.2 §:n mukaan velvollinen maksamaan sopimuskumppanin saatavan vähentämättömänä sen erääntyessä, vaikka sopimus olisi tehty ennen saneerausmenettelyn alkamista. Jos suoritusta ei taas voida pitää sanotulla tavalla tavanomaisena, selvittäjän on SanL 27.3 §:n mukaan vastapuolen vaatimuksesta ilmoitettava, pysykö velallinen sopimuksessa. Mikäli selvittäjän vastaus on kielteinen tai sitä ei anneta kohtuullisessa ajassa, sopimuskumppani on oikeutettu purkamaan sopimuksen ja saamaan saneerausvelkaa koskevien sääntöjen mukaisesti korvauksen hänelle näin aiheutuneesta vahingosta.

SanL 27 §:n 2 ja 3 momentin säännösten johdosta myös kertaluonteiseen suoritukseen velvollinen sopimuskumppani välttää saneerausvelkoja koskevat kiellot ja velkajärjestelyt täyttäessään suoritusvelvollisuutensa menettelyn alettua. Jos kysymyksessä on 2 momentissa tarkoitettu tavanomainen suoritus, sopimuskumppanin saaminen näyttäisi kyllä olevan lain sanamuodon mukaan saneeraussaatava. Tämän johdosta myyjän saaminen ei nauttine SanL 32.2 §:n mukaista etuoikeutta konkurssissa. SanL 27.2 §:n erityissäännöksen vuoksi saneerausvelkaa

¹⁷ Ks. Koskelo 1994 s. 124.

¹⁸ Ks. Koskelo 1994 s. 24, 125–126 ja 161. Ks. myös esim. Risto Koulu: Saneerausohjelman vahvistaminen, Helsinki: Suomalainen Lakimiesyhdistys 1995 s. 150.

¹⁹ Ks. Koskelo 1994 s. 128.

koskevat maksu-, perintä- yms. kiellot eivät kuitenkaan koske sopimuskumppanin saamista eikä siihen voida kohdistaa velkajärjestelyjä saneerausohjelmassa.²⁰

Jos selvittäjä on taas SanL 27.3 §:n mukaisesti ilmoittanut velallisen pysyvän muuta kuin tavanomaista suoritusta koskevassa sopimuksessaan, sopimuksen sitovuus perustuu viime kädessä selvittäjän tahdonilmaisuuksiin. Tämän vuoksi sopimuskumppani saanee hyväksyä myös SanL 32.2 §:n mukaisen etuoikeuden sen lisäksi, että hän välttää saneerausvelkojan asemaan joutumisen.²¹ Epäilyttävää velallisen sopimuskumppanin kannalta on näissä tapauksissa oikeastaan vain se, että sopimuksen jääminen voimaan riippuu selvittäjän harkinnasta ja sopimuskumppanin korvaussaanaminen on SanL 27.4 §:n mukaan saneeraussaatava, jos selvittäjän kannanotto on kielteinen.

Tarve ja mahdollisuudet saneeraussaanamisen kriteerien uudelleen tulkintaan

SanL 27 §:n 2 ja 3 momentin säännökset eliminoivat suuren osan riskeistä, joita velallisen sopimuskumppanille voi aiheutua sen johdosta, että kertaluonteisia suorituksia tarkoitaviin sopimuksiin perustuvien saamisten – toisin kuin kestovelkasuhteesta johtuvien saamisten – on katsottu syntyvän jo sopimuksenteon hetkellä. Ongelmallista velallisen sopimuskumppanin kannalta on kuitenkin se, että SanL 27 §:n 2 ja 3 momentin säännökset koskevat ainoastaan tapauksia, joissa suoritus on tehty saneerausmenettelyn alettua. 1.6.2007 voimaan tulleet SanL 3.1 §:n 5 kohdan, 32.1 §:n ja 43 §:n muutokset vähensivät tämän ongelman käytännöllistä merkitystä, mutta samalla joutui sääntelyn asiallinen johdonmukaisuus koetteelle.

Velallisen sopimuskumppanin vastikesaanaminen ei ole 1.6.2007 voimaan tulleiden muutosten jälkeen saneeraussaatava, jos sekä sopimuksen solmiminen että suorituksen tekeminen ajoittuvat saneeraushakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen väliseen aikaan. Sama koskee kestovelkasuhteesta hakemuksen vireilletulon jälkeen johtuvia saamisia siitä riippumatta, milloin kyseinen sopimus on tehty. *Jos kertaluonteista suoritusta tarkoittava sopimus velallisen kanssa on sen sijaan solmittu ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa ja vain suoritus on tehty hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana, velallisen sopimuskumppani näyttäisi olevan saneerausvelkojan asemassa.* Tavanomaisista suorituksista johtuvien maksujen voitaneen kyllä katsoa jäävän väliaikaisen maksukiellon ulkopuolelle, kuten aiemminkin on edellytetty oikeuskirjallisuudessa. Jos maksua ei ole suoritettu ennen menettelyn alkamista, ratkaisusta KKO 1997:89 ilmenevä kanta näyttäisi kuitenkin johtavan siihen, että myös tällainen sopimuskumppanin saatava on saneeraussaanamisen asemassa.

²⁰ SanL 27.2 §:ssä säännellyt saamiset muodostavat täten oikeastaan oman saamisryhmänsä tavallisten saneeraussaatavien, hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana syntyneiden saatavien ja menettelyn aikaisten saatavien ohella.

²¹ Ks. myös Koskelo 1994 s. 153–154. – SanL 27 §:n 2 ja 3 momentissa käsiteltävien tapausten erottelu SanL 32.2 §:n soveltuvuuden kannalta on *de lege lata* perusteltua 27.2 §:n sanamuodon ja sen seikan vuoksi, että vain 27.3 §:ssä mainituissa tapauksissa sopimuksen sitovuus pohjautuu menettelyn alettua tehtyyn selvittäjän ratkaisuun. Oikeuspoliittisesta näkökulmasta tuollaisen erottelun aiheellisuus ei ole yhtä ilmeistä.

Sopimuksen merkitys saamisen syntyajankohdan määrittelyssä on tullut sääntelyn johdonmukaisuuden kannalta ongelmalliseksi sen vuoksi, että saneeraushakemukselle annettiin 1.6.2007 voimaan tulleella lainmuutoksella ratkaiseva merkitys saneeraussaatavien määrittelyssä puuttumatta samalla suorituksen tekoajankohdan merkitystä koskeviin SanL 27 §:n 2 ja 3 momentin säännöksiin. Ennen mainittua lainmuutosta menettelyn alkamisella oli ratkaiseva merkitys niin saneeraussaatavien määrittelyn kuin SanL 27 §:n 2 ja 3 momentin mukaisen sopimuskumppanin suojan kannalta. Sopimuskumppani oli sopimuksen solmimisajankohdasta riippumatta periaatteessa saneerausvelkojan asemassa, jos hän oli tehnyt suorituksensa ennen menettelyn alkua. Vastaavasti sopimuskumppani vältti sopimisajankohdasta riippumatta tuollaiseen asemaan joutumisen, jos hän teki suorituksensa vasta menettelyn alettua.

Sekä SanL 27 §:n 2 ja 3 momentin että SanL 3.1 §:n 5 kohdan, 32.1 §:n ja 43 §:n säännösten keskeinen tavoite on eliminoida häiriöt, joita uhka saneerausvelkojan asemaan joutumisesta voi yhteistyötahojen epäluottamuksen johdosta aiheuttaa velallisen yritystoiminnalle.²² Sääntelyn ration kannalta ei ole merkitystä sillä, onko sopimus velallisen kanssa tehty ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa vai vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana. Sopimuskumppanin epäluottamus voi samalla lailla häiritä velallisen yritystoimintaa kummassakin tapauksessa. Tästä syystä *saneeraussaatavia koskevia sääntöjä olisi perusteltua olla soveltamatta silloinkin, kun kertaluonteista suoritusta tarkoittava sopimus on solmittu ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa ja suoritus on tehty hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana.*²³

Lain sanamuoto ei näyttäisi estävän edellä puolletun tulkinnan omaksumista. Ajatus sopimisajankohdan merkityksestä saamisen syntyajankohtaa määrättäessä näyttäisi kyllä ilmenevän SanL 27.2 §:stä, mutta kysymys on korkeintaan sääntelyn tausta-ajatuksesta, ei niinkään säänneltävästä asiasta. Tämä tausta-ajatus on taas joutunut uuteen valoon myöhemmin tehtyjen lainmuutosten vuoksi. Sikäli kuin kysymys on velallisen oikeudesta maksaa tavanomaisesta suorituksesta johtuva sopimuskumppanin saaminen väliaikaisen maksukiellon estämättä, edellä puollettu tulkinta on itse asiassa samansuuntainen oikeuskirjallisuudessa jo ennen 1.6.2007 voimaan tullutta lainmuutosta esitettyjen kannanottojen kanssa.²⁴ Lainmuutoksen jälkeen sopimuskumppanin suojaamiselle on entistä enemmän perusteita, koska hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana syntyneet saamiset eivät ole ylipäänsä saneeraussaatavia.

Epätavanomaisia suorituksia koskevasta SanL 27 §:n 3 momentista ilmenevää sääntöä ei voitane analogisesti soveltaa tapauksiin, joissa sopimus on solmittu ennen hakemuksen vireilletuloa ja suoritus tehdään hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana.

²² Ks. esim. HE 182/1992 vp s. 32–33 ja 84.

²³ Ruotsissa saamisen syntyajankohta ratkaistaan lähtökohtaisesti sopimuksenteon perusteella samaan tapaan kuin Suomessa. Velallinen on kuitenkin FReKL 2:20:n mukaan määrättyissä tapauksissa velvollinen suorittamaan vastikkeen tai antamaan sen suorittamisesta vakuuden estääkseen sopimuksen purkamisen ennen yrityssaneerauksen aloittamista tapahtuneen sopimusrikkomuksen tai ennakoitujen sopimusrikkomuksen perusteella. Irtaimen kauppaa koskevan lain, köplag (931/1990), 63.4 §:n mukaan myyjä voi taas vaatia tavaran palauttamista, jos se on luovutettu ostajan hallintaan yrityssaneeraushakemuksen jättämisen jälkeen eikä kauppahintaa makseta tai myyjälle anneta vakuutta. Myyjän saaminen ei tällaisissa tapauksissa kuulu akordimenettelyn piiriin. Ks. lähemmin esim. Trygve Hellners – Mikael Mellqvist: Lagen om företagsrekonstruktion, Stockholm: Norstedts Juridik AB 1997 s. 117–150.

²⁴ Ks. edellä alaviitteen 5 kohdalla esitettyä.

Säännöksessä edellytettyä selvittäjää ei ole nimittäin tuossa vaiheessa vielä määrätty, ja selvittäjän määräämiseen ja hänen kannanottonsa saamiseen voi kulua melko pitkä aika tavanomaisissakin tapauksissa.²⁵ Mainitunlaisten ratkaisujen tekeminen ei SanL 8.2 §:n mukaan kuulu myöskään SanL 83 a §:n mukaisen väliaikaisen selvittäjän tehtäviin.²⁶

SanL 27.3 §:n ratkaisumallin käyttökelttomuus ei näyttäisi kuitenkaan olevan merkittävä näkökohta edellä puolluttua tulkintavaihtoehtoa vastaan. Velallinen säilyttää hakemuksen vireiläolosta huolimatta oikeudellisen määräämisvaltansa sikäli, kuin sitä ei ole väliaikaisilla kielloilla rajoitettu. Niinpä myös tuona aikana tehdyt ja täytetyt sopimukset sitovat velallista suorituksen epätavanomaisuudesta huolimatta, eikä sopimuskumppani joudu saneerausvelkojan asemaan vastikesaamista periessään. Samojen sääntöjen soveltaminen silloin, kun sopimus on solmittu ennen hakemuksen vireilletuloa mutta suoritus on tehty hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana, ei näytä mitenkään ongelmalliselta. SanL 27.3 §:n soveltamisalan rajaaminen sen sanamuodon mukaisesti vain saneerausmenettelyn alettua tehtäviin suoritukseen ei ole siinäkään mielessä erikoista, että myös velallisen mahdollisuudet kustannusten karsimiseen vuokra-, leasing- ja työsopimuksia irtisanomalla helpottuvat SanL 27.1 § ja työsopimuslain 7:7:n mukaan vasta saneerausmenettelyn alettua. Pelkkä hakemuksen vireilläolo ei tässä tapauksessa vaikuta velallisen tekemien sopimusten sitovuuteen.

Kaiken kaikkiaan velallisen sopimuskumppanin suojaamiselle samalla lailla siitä riippumatta, onko sopimus tehty ennen hakemuksen vireilletuloa vai sen jälkeen, näyttäisi olevan vahvoja asiaperusteita. Olennaisinta on, että suoritus on tehty hakemuksen ollessa jo vireillä. 1.6.2007 voimaan tulleet SanL 3.1 §:n 5 kohdan, 32.1 §:n ja 43 §:n muutokset näyttäisivät nimittäin antavan aiheen tarkistaa sopimukselle saamisen syntyhetken määrittelyssä aiemmin annettua, viime kädessä lähinnä SanL 27.2 §:n sanamuotoon perustuvaa merkitystä.

Riskianalyysin tulokset tiivistetysti

Velallisen sopimuskumppanin kannalta keskeinen peruskysymys on, välttääkö hän saneeraus- saatavia koskevat kiellot ja velkajärjestelyt. Jos saaminen on syntynyt hakemuksen vireilletulon jälkeen, velkoja on tässä mielessä turvassa. Kaikkein turvatuimmassa asemassa ovat velkojat, joiden saamiset ovat syntyneet menettelyn alkamisen ja lakkaamisen välisenä aikana. Tuolloinkaan ei ole kysymys saneeraussaamisista ja lisäksi velkojalla on tietyn edellytyksin etu oikeus mahdollisessa konkurssissa.

Kestovelkasuhteen tyyppisissä sopimussuhteissa velallisen sopimuskumppanin vastikesaaminen ei ole saneeraussaaminen siltä osin, kuin se kohdistuu hakemuksen vireilletulon jälkeiseen aikaan. Sopimuskumppanin suorituksen ollessa kertaluonteinen – siten kuin esimerkiksi kaupassa – tilanne on sama, jos sopimus on tehty saneeraushakemuksen vireilletulon jälkeen.

²⁵ Yrityssaneerauslainsäädännön uudistamista valmistelleen oikeusministeriön työryhmän laatiman selvityksen mukaan saneeraushakemusten käsittelyajan mediaani oli 61 päivää vuonna 2003 ja 56 päivää vuonna 2004. Ks. Työryhmämietintö 2006:5, liite Liisa Lehtimäki: Saneeraushakemusten käsittelyajat s. 17.

²⁶ Ks. myös HE 152/2006 vp s. 52–53.

Jos tuollainen sopimus on tehty ennen hakemuksen vireilletuloa, sopimuskumppanin vastike-saaminen on sen sijaan lähtökohtaisesti saneeraussaatava. Velkoja pelastukseksi voi kuitenkin koitua suorituksen tekoajankohta.

Mikäli sopimuskumppani on tehnyt suorituksensa vasta menettelyn alettua, hänen vastike-saamisensa on maksettava vähentämättömänä sen erääntyessä, jos suoritus on velallisen toi-minnan kannalta tavanomainen. Jos suoritusta on pidettävä epätavanomaisena, sopimuksessa pysymisestä päättää selvittäjä mutta sopimuskumppanilla on toisaalta määrätyin edellytyksin suojanaan myös etuoikeus konkurssissa. Mikäli sopimus on tehty ennen hakemuksen vireille-tuloa mutta suoritus tehdään hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aika-na, sopimuskumppanin mahdollisuudet välttää joutuminen saneerausvelkoja koskevien kiel-tojen ja velkajärjestelyjen piiriin ovat epävarmoja.

Saneerausvelallisen sopimuskumppanin oikeus pidättyä oman suoritusvelvollisuutensa täyttämisestä tai purkaa sopimus

Sopimuskumppanin oikeudesta pidättyä oman suoritusvelvollisuutensa täyttämisestä tai pur-kaa sopimus ei ole säädetty yksityiskohtaisesti SanL:ssa, vaan asia on jätetty pääosin yleisten sopimusoikeudellisten sääntöjen varaan. Sopimuskumppani voi täten aina kieltäytyä tekemäs-tä suoritusta, mikäli hänellä olisi tuollainen oikeus esimerkiksi suoritusajankohtaa taikka en-nakko- tai käteismaksua koskevien sopimusmääräysten mukaan.²⁷ Vastaavasti hän voi käyttää lakiin tai sopimukseen perustuvaa irtisanomis- tai purkuoikeuttaan, kunhan kysymys ei ole sopimuksen irtisanomisesta tai purkamisesta SanL 19.1 §:n 2 kohdan perintäkiellon vastaises-ti saneerausvelkaa koskevan maksuviivästyksen perusteella.²⁸

Tulkintaongelmia saattaa tuottaa sen ratkaiseminen, milloin saneeraushakemuksen vireilletu-lo tai menettelyn alkaminen lisää sopimuskumppanin riskejä siinä määrin, että hänellä on pidät-tymisoikeus ilman sopimusmääräysten tukea tai oikeus purkaa sopimus ennakkoviivästyksen perusteella. Saneeraushakemuksen vireilletulo tai saneerausmenettelyn alkaminen ei sellaise-naan oikeuta sopimuskumppania pidättymään suoritusvelvollisuutensa täyttämisestä tai purka-maan sopimusta.²⁹ Mikäli sopimuskumppani on jo sopimusta tehtäessä ollut tietoinen saneera-uksesta, hän ei tietysti myöskään voi vedota siihen, ellei olosuhteissa tapahdu olennaisia muutok-sia. Muulloin sopimuskumppanin oikeudet ratkeavat viime kädessä kunkin tapauksen erityis-piirteiden mukaan, mutta joitakin yleisiä näkökohtia arvioinnin tueksi voidaan esittää.

Sopimuskumppanin riskit ovat kaikkein pienimmät, jos *sopimus on tehty saneerausmenette-lyn alkamisen ja lakkaamisen välisenä aikana*. Saneerausmenettely ei tällöin vaikuta sopimuk-sen sitovuuteen, kunhan velallinen on toiminut SanL 29 ja 30 §:n osoittamissa rajoissa. Sopi-

²⁷ Ks. myös esim. Koskelo 1994 s. 89–90.

²⁸ Ks. myös Koskelo 1994 s. 196–197.

²⁹ Ks. myös HE 182/1992 vp s. 32–33 ja Hupli 2004 s.193–200.

muskumppanin vastikesaaminen ei ole myöskään saneeraussaatava, ja lisäksi sillä on SanL 32.2 §:n mukainen etuoikeus konkurssitilanteissa. Menettelyn aloittamista edeltävään aikaan verrattuna sopimuskumppanin asema on olennaisesti vahvempi myös siinä suhteessa, että tuolloiset velat ovat maksu- ym. kieltojen piirissä ja niitä voidaan järjestellä saneerausohjelmassa.³⁰ Suorituksesta pidättyminen menettelyn aikana saati sopimuksen purkaminen tullee täten hyvin harvoin kysymykseen, vaikka sopimuskumppani olisi sopimusta tehtäessä ollut tietämätön saneerauksesta.

Jos *sopimus on tehty ennen saneerausmenettelyn alkamista mutta suoritus olisi tehtävä menettelyn alettua*, sopimuskumppanin riskit riippuvat muun ohella suorituksen tavanomaisuudesta velallisen toiminnan kannalta. Ensinnäkin jos *suoritusta on pidettävä epätavanomaisena*, sopimuskumppanin vastikesaaminen ei ole saneeraussaatava ja sillä on jopa SanL 32.2 §:n mukainen etuoikeus konkurssissa. Toisaalta sopimuksen sitovuus riippuu selvittäjän ratkaisusta. Suorituksen tekemisestä voi tästä syystä aiheutua sopimuskumppanille turhia kustannuksia, joita periessään hän on SanL 27.4 §:n saneerausvelkojan asemassa. Koska selvittäjän edellytetään toisaalta ottavan suhteellisen lyhyessä ajassa kantaa sopimuksessa pysymiseen³¹, velallisen sopimuskumppani voinee yleensä pidättyä oman suoritusvelvollisuuteensa täyttämisestä selvittäjän ratkaisuun saakka. Sen sijaan sopimuksen purkaminen ennakoitua sopimusrikkomusta koskevien sääntöjen mukaisesti ei useinkaan liene mahdollista.³²

Sopimuskumppanin riskit ovat tavallisesti suhteellisen vähäiset myös silloin, kun *hänen kerta-luonteista suoritustaan on pidettävä SanL 27.2 §:ssä tarkoitetulla tavalla velallisen toiminnan kannalta tavanomaisena*. Velallisella sen paremmin kuin selvittäjällä ei ole tuolloin oikeutta vetäytyä sopimussuhteesta, ja sopimuskumppanin vastikesaaminen on maksettava vähentämättömänä sen erääntyessä. Riskin sopimuskumppanin kannalta muodostaa lähinnä konkurssi, jossa hänellä ei näissä tapauksissa ole etuoikeutta. Konkurssiriskiä pienentää kuitenkin osaltaan se, että saneerausmenettelyä ei ole SanL 7 §:n mukaan ylipäänsä aloitettava, jos sen onnistuminen on epätodennäköistä.³³ Saneerauksen onnistumismahdollisuuksista on täten menettelyn aloittamisesta päätettäessä tehty jo tietynlainen positiivinen arvio, ja riskin sopimuskumppanin kannalta muodostaa lähinnä tuon arvion osoittautuminen virheelliseksi heti alkuvaiheissa.

Tilanne on viimeksi esitetyn kaltainen myös silloin, kun *sopimus on solmittu saneeraushakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana ja suorituskin olisi tehtävä ennen menettelyn aloittamista*. Sopimuskumppanin riskit ovat kuitenkin sikäli suuremmat, että tuomioistuimien ei ole vielä tässä vaiheessa ottanut kantaa saneerauksen onnistumismahdollisuuksiin. Velallisen taloudellisen tilanteen ja saneerauksen onnistumismahdollisuuksien arviointi *in casu* saa täten korostuneen merkityksen.

³⁰ Ks. myös Koskelo 1994 s. 195–196.

³¹ Ks. lähemmin Koskelo 1994 s. 205.

³² Ks. myös Koskelo 1994 s. 195–196.

³³ Ks. lähemmin esim. Koskelo 1994 s. 100–104 ja 106–108 sekä Risto Koulu: Yrityssaneerausmenettelyn aloittaminen, Helsinki: Suomalainen Lakimiesyhdistys 1994 s. 255–269.

Mikäli kertaluonteista suoritusta koskeva sopimus on tehty ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa ja suoritus tulisi tehtäväksi hakemuksen vireilletulon ja menettelyn alkamisen välisenä aikana, riskiarvio on erityisen vaikea siitä syystä, että sopimuskumppanin mahdollisuudet joutua saneerausvelkoja koskevien kieltojen ja velkajärjestelyjen piiriin ovat aiemmin esitetyllä tavalla epäselvät. Jos sopimuskumppanin katsotaan tässä kirjoituksessa puolletulla tavalla välttävän saneerausvelkojan asemaan joutumisen, tilannetta voidaan arvioida edellisessä kappaleessa esitettyjen suuntaviivojen mukaisesti.

*Mikäli sopimuskumppanin sen sijaan katsotaan voivan viimeksi mainituissa tapauksissa joutua saneerausvelkojan asemaan, hänellä lienee säännönmukaisesti oikeus pidättää suoritusvelvollisuutensa täyttämistä, ellei hän saa ennakko- tai käteismaksua taikka turvaavaa vakuutusta.*³⁴ Maksun tai vakuuden antamisenkin voi estää SanL 22 §:n mukainen väliaikainen maksu- ja vakuudenasettamiskielto ainakin, jos kysymys on SanL 27.3 §:n mukaisesta epätavanomaisesta suorituksesta. Sopimuskumppanilla lienee myös oikeus purkaa sopimus esimerkiksi silloin, kun saneeraushakemuksen käsittely ja SanL 27.3 §:n mukaisen selvittäjän kannanoton hankkiminen tulisivat aiheuttamaan olennaisen maksuviivästyksen.

Lopuksi

SanL 3.1 §:n 5 kohdan, 32.1 §:n ja 43 §:n muutokset ovat paitsi selkeyttäneet velallisen sopimuskumppanin asemaa myös vähentäneet tämän riskejä. Kestovelkasuhteen perustavan sopimuksen yhteydessä sopimuskumppani välttää saneerausvelkojan asemaan joutumisen sopimuksen tekoajankohdasta riippumatta sikäli, kuin kyse on hakemuksen vireilletulon jälkeiseen aikaan kohdistuvista saamisista. Sopimuskumppanin saamiset eivät voi enää joutua saneeraussaamisen asemaan myöskään silloin, kun kertaluonteista suoritusta koskeva sopimus on tehty saneeraushakemuksen tultua vireille. Sopimuskumppanin aseman tällainen vahvistuminen on vähentänyt perusteita pidättymis- ja purkuoikeuden käytölle ja täten parantanut velallisen yritystoiminnan jatkamisedellytyksiä.

Jos kertaluonteista suoritusta koskeva sopimus on sen sijaan solmittu ennen saneeraushakemuksen vireilletuloa ja myös suoritus on tehty ennen menettelyn alkua, tilanne on edelleen epäselvä. Painavia asiaperusteita on tulkinnalle, jonka mukaan sopimuskumppani välttää tällöinkin saneerausvelkojan asemaan joutumisen, kunhan suoritus on tehty hakemuksen vireilletulon jälkeen. Päinvastainen tulkinta johtaisi sen sijaan siihen, että sopimuskumppanin olisi asemansa varmistaakseen pidättyttävä suorituksestaan ja mahdollisesti purettava sopimus. Sopimuksen kohtalo riippuisi sen vuoksi monesti sopimuskumppanin tarkkaavaisuudesta, juridisesta asiantuntevuudesta ja riskinottohalusta. Pidättymissoikeuden edellytysten arviointi on usein epävarmaa, mutta toisinaan sallittavuuden rajan ylittäminenkin voisi olla kannattavaa. Tulkintatilanne on kuitenkin toistaiseksi avoin.

³⁴ Ks. myös Raimo Immonen: Kauppalain mukainen pysäyttämisoikeus myyjän suoja-keinona s. 1160–1161, Lakimies 1993 s. 1151–1172.